

De relatie tussen gemeenten en schoolbesturen is niet overal even goed. De meeste conflicten gaan over geld, op afstand gevolgd door te weinig professionaliteit en afstemming. Dat blijkt uit ruim 60 klachten van schoolbesturen die Bouwstenen onder ogen kreeg. Met een beetje meer begrip, afstemming en professionaliteit is veel op te lossen.

Top drie conflicten rond onderwijshuisvesting Veel problemen zijn met meer begrip, afstemming en professionaliteit op te lossen

Dat schoolbesturen niet altijd tevreden zijn over gemeenten is niet nieuw, maar de aard en ernst van de klachten is de afgelopen jaren behoorlijk veranderd. Jaren geleden was bijvoorbeeld de onderverhuur van ruimtes in de scholen een belangrijk issue, terwijl dat onderwerp nu nog maar weinig wordt genoemd. "Het komt nog wel een enkele keer voorbij", zegt Gertjan van Midden van de PO-Raad. "Maar het wordt overschaduwd door grotere financiële zorgen die scholen en gemeenten momenteel hebben."

"De klachten concentreren zich rond geld en vraagstukken op het gebied van nieuwbouw en renovatie"

Gertjan van Midden, PO-Raad

Het grootste deel van de klachten en conflicten heeft direct of indirect te maken met de rijkskortingen op onderwijshuisvesting en de overheveling van het buitenonderhoud van gemeenten naar scholen. Door de korting hebben gemeenten veel minder geld te besteden voor onderwijshuisvesting en door de overheveling hebben scholen meer taken en verantwoordelijkheden gekregen. De klachten concentreren zich rond geld en vraagstukken op het gebied van nieuwbouw en renovatie.

Ruzie om geld niet vreemd

"In een tijd dat er steeds minder kinderen worden geboren, er taken verschuiven en er moet worden bezuinigd, vraagt dat extra veel van een relatie. Het is niet vreemd dat er dan ook meer kans op wrijving is", zegt Ingrid de Moel, directeur van Bouwstenen. De relatie moet zich opnieuw zetten en de conflicten concentreren zich daarbij vaak rond geld. Dat zie je ook bij familiezaken rond erfenis en alimentatie. Daar kan van alles onder liggen.

Of het nu wel of niet zo bedoeld is; schoolbesturen kunnen het als druk of intimidatie ervaren als ze door gemeenten gevraagd worden bij te dragen in de kosten van nieuwbouw en renovatie, omdat een project anders niet door kan gaan. Gemeenten hebben een korting van in totaal € 550 miljoen voor hun kiezen gekregen. Een niet gering bedrag waar schoolbesturen zich niet altijd bewust van zijn. Veel gemeenten hebben noodgedwongen hun huisvestingsplannen moeten bijstellen of in de ijskast moeten zetten. Daar worden gemeenten zelf ook niet blij van.

Kennis verdwijnt

Scholen (en adviesbureaus) beklagen zich er ook over dat bij gemeenten als gevolg van de overheveling steeds minder deskundigheid aanwezig is. Een deel van de ambtenaren vertrekt en met hen slijpt ook de kennis van onderwijshuisvesting weg. Scholen hebben aan de andere kant steeds meer kennis nodig en zullen die zelf in huis moeten halen. Maar uiteraard is het niet echt bevorderlijk voor de samenwerking als je als schoolbestuur met een stagiair van de gemeente te maken krijgt en vice versa. Voor een goed gesprek is aan beide zijden kennis en een professionele opstelling nodig, ook als het gaat om de relatie, communicatie en afstemming. Het elkaar tijdig betrekken, het goed plannen van overleg en het maken van heldere werkafspraken zijn daar onderdeel van.

"Pas als we de zaken zelf goed op een rij hebben kunnen we het kabinet om meer geld vragen voor nieuwbouw van scholen"

Gertjan Nijpels, burgemeester Opmeer en lid van de VNG-commissie Onderwijs, Cultuur en Sport

Afstemming steeds belangrijker

Dat geldt zeker wanneer er een herschikking van scholen moet plaatsvinden als gevolg van krimp. Niet elke gemeente is even bereidwillig om vrijkomende schoolgebouwen terug te nemen, blijkt uit de signalen van schoolbesturen. Een gemeente kan weinig met een half leegstaande school. Soms vragen gemeenten aan scholen of ze actief willen meehelpen bij het vinden van nieuwe huurders. Ook de staat van onderhoud bij teruggave van scholen aan een gemeente kan leiden tot discussie en conflicten. Daarbij is niet iedere gemeente genegen om mee te denken over herhuisvesting van scholen als schoolbesturen besluiten tot fusie of samenvoeging. Ook hier wrekt zich soms het gebrek aan tijdige afstemming.

Eensgezind en positief

Opmerkelijk is dat de schoolbesturen vrijwel geen klachten of conflicten noemen die met de inhoud te maken hebben. Gertjan van Midden ziet dit als een indicatie dat scholen en gemeenten het redelijk met elkaar eens zijn over concepten als brede scholen en IKC's. "Dat stemt positief."

Dat is overigens niet het enige positieve dat uit de analyse naar voren komt. Want behalve de klachten zijn er ook meldingen van gemeenten die wel flink blijven investeren in onderwijshuisvesting, ondanks dat ook zij te kampen hebben met bezuinigingen en de gevolgen van de overheveling.

Drempels wegnemen

In plaats van elkaar te bestrijden hebben de VNG en de PO-Raad gezamenlijk het initiatief genomen om samen een oplossing te bedenken voor de lastige situatie met betrekking tot onderwijshuisvesting en zaken rond nieuwbouw en renovatie. Onder leiding van Gertjan Nijpels, burgemeester van Opmeer en lid van de VNG-commissie Onderwijs, Cultuur en Sport, wordt geprobeerd de landelijke drempels die de lokale samenwerking voor goede onderwijshuisvesting belemmeren uit de weg te ruimen. "Voor het vierde kwartaal van 2016 willen wij een akkoord presenteren aan de staatssecretaris en de Tweede Kamer. Zodat we af zijn van die eeuwige discussie over nieuwbouw of verbouw. Pas als we de zaken zelf goed op een rijtje hebben kunnen we aan het kabinet meer geld vragen voor nieuwbouw van scholen."

Niet bang zijn

Maar ook nu al liggen er dicht bij huis kansen om dingen voor elkaar te krijgen, zegt mr. Iris Hoen van Wille Donker advocaten. Puur op basis van de wet is het als schoolbestuur lastig om een nieuw gebouw af te dwingen. Maar als school kun je je

"Welke belangen spelen bij de gemeente en welke overwegingen moeten daar gemaakt worden; speel daar als schoolbestuur op in"

mr. Iris Hoen, Wille Donker advocaten

projectvoorstel wel zo in elkaar steken dat het ook voor de gemeente aantrekkelijk wordt om in te stappen. Verdiep je in de positie van de gemeente. Welke belangen spelen daar en welke overwegingen moeten daar worden gemaakt? "Dat spel beheersen veel schoolbestuurders onvoldoende."

Daarbij zou het volgens haar goed zijn als schoolbestuurders wat beter op de hoogte zouden zijn van hun juridische rechten en van daaruit wat zelfbewuster handelen, desnoods via een gang naar de bestuursrechter. "Vaak komt het niet eens tot een zitting. Meestal zitten partijen daarvoor al weer om tafel, met de wethouder erbij. Angst voor dreigementen dat 'als jullie gaan procederen krijgen jullie in de toekomst helemaal niets meer voor elkaar' is ongegrond en kunnen gemeenten niet volhouden."

Bouwstenen voor Sociaal is een door de PO-Raad en VNG gedragen platform voor bestuurders, managers en professionals in het maatschappelijk

vastgoed, waaronder gebouwen voor onderwijs. Bouwstenen organiseert verschillende netwerken voor gemeenten en schoolbesturen in het PO en VO. Doel is kennisuitwisseling, inhoudelijk vooruitkomen en verdere professionalisering. Dat doet zij vanuit een onafhankelijke positie.

Ook organiseert Bouwstenen regelmatig themabijeenkomsten waar partijen elkaar treffen. Zo is er op 9 mei 2016 een bijeenkomst over risicomanagement (zie kader rechts voor meer informatie), met medewerking van scholentichting Amstelwijks, de gemeente Enschede en Twynstra Guddé. Meedoen? Kijk op www.bouwstenen.nl of bel met Lindy Odijk, Bouwstenen, 033 - 258 4337.

Bijeenkomst Risicomanagement

Deze bijeenkomst staat open voor gemeenten, scholen, corporaties, zorg- en welzijnsorganisaties en is gratis voor partners van Bouwstenen en deelnemers aan het netwerk In Control! Thema is risicomanagement rond huisvesting en vastgoed.

Een kijkje in elkaars keuken

Doel is vooral van elkaar te leren:

- Welke risico's zijn in beeld?
- Wat moet je weten om de risico's in beeld te krijgen en wat kun je doen om ze te beheersen?
- In welke mate ondersteunen de beschikbare informatiesystemen het risicomanagement? Valt hier nog wat te verbeteren?

Waar gaat het over?

Jeroen Tazelaar van Twynstra Guddé zal een korte inleiding verzorgen over het begrip risicomanagement in theorie en de praktijk. Daarbij zal hij ook vertellen over de resultaten van een enquête die zij in maart 2016 onder gemeenten hebben gehouden.

Risico's; algemeen, ARBO en veiligheid

Vervolgens zoomen we in op de praktijk en informatiebehoefte rond risico's bij een gemeente, een school en een zorginstelling. Focus ligt daarbij op algemene risico-aanpak, ARBO en veiligheid.

De praktijk bij gemeenten

De gemeente Enschede is meer dan gemiddeld met risicomanagement bezig. Erwin van Proosdij, hoofd vastgoed van de gemeente Enschede, vertelt hoe zij als gevolg van een aanbeveling door de Rekenkamer het risicomanagement opnieuw hebben ingericht (vertaald naar een spelregel) en welke informatie-vragen hieruit voortkomen.

De praktijk in het onderwijs

Scholen zijn net als andere organisaties wettelijk verplicht om in het kader van ARBO een periodieke risico-inventarisatie en -evaluatie uit te voeren (RI&E-scan). Byke Monsma, verantwoordelijk voor huisvesting en facilitaire zaken bij Amstelwijks, vertelt hoe ze daar in de praktijk mee omgaat.

De praktijk in de zorg

Anneliek van Maarseveen, hogere veiligheidskundige van de Carante Groep, kijkt naar risicomanagement vanuit het veiligheidsperspectief. Aan de hand van een grote calamiteit (brand) laat ze zien waarom het op orde hebben van je informatie belangrijk is.

Datum, tijd en locatie

Maandag 9 mei 2016 van 14.00 tot 17.00 uur in Doe-het-zelf-café De Rooie Cent, Hooglandseweg Zuid 34 in Amersfoort.

Bent u erbij?

Partners van Bouwstenen en leden van het netwerk In Control kunnen gratis deelnemen. Wel graag aanmelden. Andere gemeenten, scholen, corporaties, zorg- en welzijnsorganisaties kunnen voor € 250,- (ex BTW) deelnemen.

U kunt zich aanmelden op www.bouwstenen.nl